

Bezpečie v mestách optikou rodovej citlivosti

Eva Lelkešová ©

Milota Sidorová, WPS Prague,
MIB, Praha, 20.11.2019

Czech Republic

Gender Gap Index 2015

Rank

81

(out of 145 countries)

Score

0.687

(0.00 = inequality, 1.00 = equality)

Slovak Republic

Gender Gap Index 2015

Rank

97

(out of 145 countries)

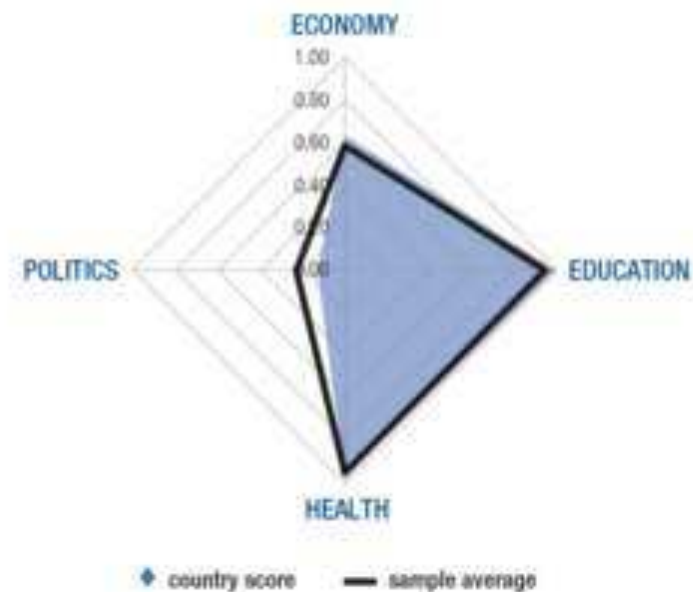
Score

0.675

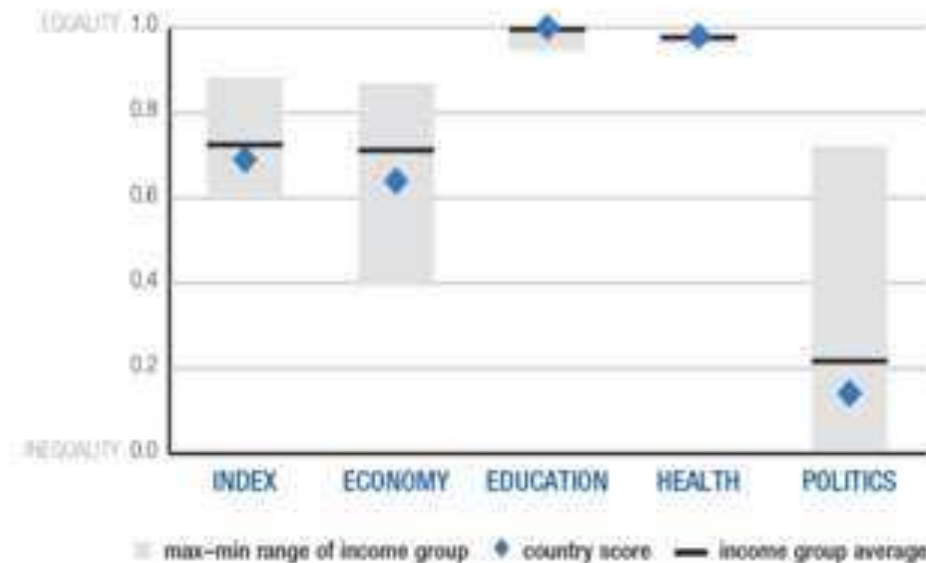
(0.00 = inequality, 1.00 = equality)

Country Scores Compared

Against sample average

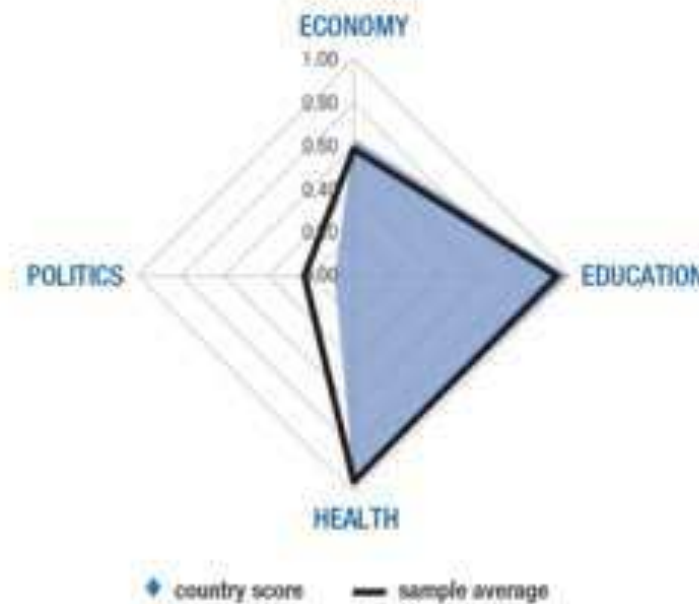

Against income group range and average

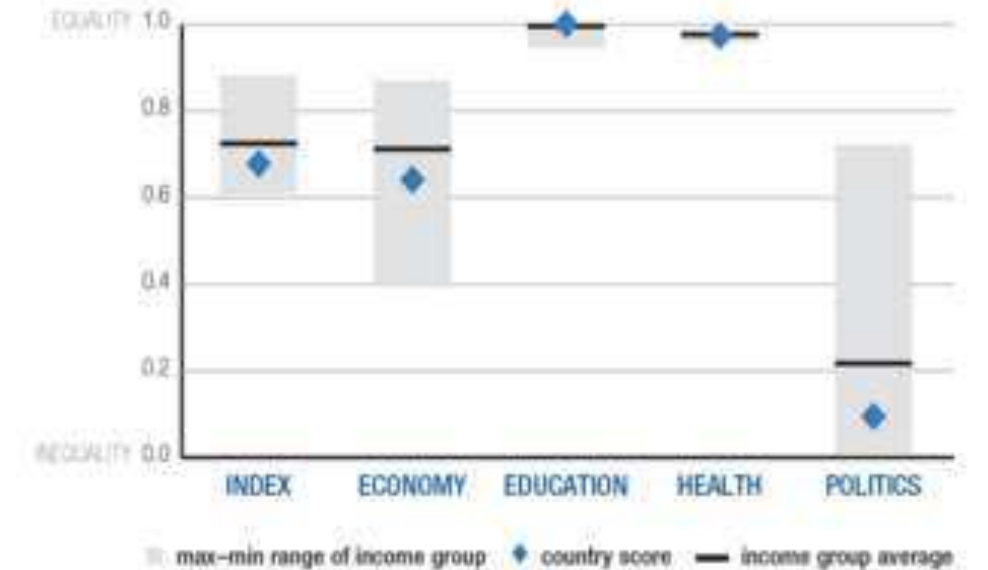

Country Scores Compared

Against sample average

Against income group range and average

(ne)bezpečie

1. prostredie - bezpečnosť, čistota, doprava
2. ľudia – sexuálne násilie, napadnutie, atď...

**kontext susedstva,
mesta**

1. muži sú častejšie terčom napadnutí,
2. ženy viac pocitujú nebezpečie, menej ho nahlasujú (ak môžu neformálne reportujú viac (arabské krajiny - aplikácie pre označovanie priestorov kde sa udialo sexuálne násilie),
3. násilie na ženách začína často doma, vo vnímaní jeho koncové prejavy (ak vôbec);

**Fakty a
paradoxy**

4. nemainstreamová etnicita, nízky príjem znižuje pocit bezpečnosti mužov aj žien vo verejnom priestore,
5. ženy: 'ľahká obeť',
6. muži tmavej pleti: obeť stereotypov;

**Fakty a
paradoxy**

7. bežný stav verejných priestorov je, že majú výrazne viac ako 50 percent žien (60-75, platí pre celú EU),
8. čím menej žien, tým horšie podmienky,
9. čím viac žien, tým lepší a bezpečnejší priestor,
10. čím viac deti a handicapovaných, tým lepšie miesto.

**Fakty a
paradoxy**

Rodovo ciltivé plánovanie je kultúra,
ktorá sa zameriava na špecifické potreby
rôznorodých užívateľských skupín v
konkrétnych miestach.

Gender mainstreaming je procesne orientovaný prístup, ktorý chráni kvalitu v mestskom plánovaní.

Rôzne životné
situácie + rôzni
užívatelia/
užívatel'ky =
rozličné potreby

Jak navrhnout férově sdílené město?

8 krátkých příběhů z každodenního
života založených na férovém
urbanismu a městotvorném designu

Vývoj člověka s ohledom na rodové rozdiely a bezpečnost'

A woman with long reddish hair, wearing a grey cap, glasses, a grey coat, and black boots, is pushing a black stroller on a stone path in a park. The path is made of large, irregular grey stones. To the left of the path is a grassy area with fallen autumn leaves. In the background, there are many trees with green and yellowing leaves, suggesting an autumn setting. A wooden fence and a bench are visible further back on the right. The overall scene is bright and clear.

najmladšie deti

(do 3 rokov)

- v sprievode (pozornosť bezpečnosti venovaná ich sprievodu, rodičia (zväčša ženy), starší rodičia (zväčša ženy), pestúnky/pestúni,
- rodové stereotypy nie sú ešte zreteľné;

A young boy in a striped shirt and blue shorts is climbing a wooden structure with circular cutouts. A young girl in a white shirt and blue shorts is walking on a wooden beam. The background is a lush green field with trees.

mladšie deti (3-6 rokov)

- v sprievode,
- začínajú rodové stereotypy, ktoré posilňujú aj učitelia a učiteľky (experiment zo Švédska),
- väčšina ihrísk je pre tieto deti,
- nie všetky susedstvá majú ihriská v bezpečnej dostupnosti od domov;

In der Spielzeugwerbung:

Mädchenwelten – Jungenwelten

www.mytoys.de

Mädchenwelten: „Ich wäre gern Küchenchefin“
Jungenwelten: Werkbänke & Werkzeuge

The City of Vienna ©

A group of six children, three girls and three boys, are walking away from the camera on a sidewalk. They are all wearing backpacks. The children are dressed in casual clothing like t-shirts, jeans, and shorts. The background shows a brick building with a doorway, suggesting a school setting. The lighting is bright, indicating it's daytime.

staršie deti

(6-10 rokov)

- škola: v minulosti zvykli chodiť samy, dnes preferencia tzv. *mama taxi* (kolízie s det'ami),
- popoludní časť detí chodí samo,
- miesta pre nich nie sú: klubovne, *končia v McDonalde*,
- *mama taxi* je bežné aj na popoludnajúšie krúžky:

- rodové rozdiely: chlapci na ihriskách sú oveľa aktívnejší a dominantnejší a aj ihriska sú stavané pre nich (príklad Viedeň),
- začínajú skupinkové konflikty a spoznávanie - *prvý frajer, je na teba zlý, lebo sa mu páčiš...*

Vypadá to jako past. Jestli vejdu dovnitř, dostanu se v pohodě ven? Možná bych měla počkat na kamarádky. Hmm... nevím, co dělat...

V mnoha parcích si nemají dívky kde hrát.

Na základě série workshopů realizovaných s dívkami jsme zjistili, že se necítí bezpečně v prostoru oploceného hřiště (klec). Představte si prostor pouze s jedním možným východem, plným neznámých lidí a vždy obsazeným hřištěm.

Sofie: Navrhli jsme změnu oplocení tak, aby zde byly minimálně tři způsoby, jak hřiště opustit. (tři východy)

Erik: Dívky obvykle potřebují více času, než si začnou hrát, nejdříve pozorují okolí, povídají si, je pro ně důležité cítit se bezpečně. Teprve poté si hrají. Vyvýšená plocha uprostřed vytváří zónu pro jejich spontánní aktivity.

Sofie: V neposlední řadě jsme rozdělili hřiště na dvě části. První je navržena přímo pro fotbal a basketbal (sporty, které většinou hrají chlapci), druhá je bez našeho zásahu. Tento prostor nebude hráče kopané zajímat, ale dokonale se hodí pro neformální míčové hry, které většinou preferují dívky.

opatrenia:

- vylúčiť autá pred školami,
- podpora samostatného pešieho pohybu deti (dôležitý pre rozvoj osobnosti, orientácie, atd'),
- vytvoriť ihriská aj pre dievčatá, znižovať konfliktnosť, úzkosť.

teenageri
(11-20 rokov)

- potreba samoty, únik z domova, priatelia sú dôležitejší,
- korzujúce skupinky po meste,
- prvé konzumácie alkoholu
- prvé sexuálne skúsenosti;

- dievčatá v tomto veku sú častým terčom sexuálnych poznámok/obt'ažovania, väčšina nevie ako to vstrebať a brániť sa,
- sex kultúra (a internet) situáciu zhoršujú,
- chlapci majú tendencie jazdiť bez vodičského preukazu na motorkách, v autách, neskúsení vodiči, vyššia nehodovosť;

opatrenia:

- sexuálna výchova, politiky a kampane na prevenciu násilia počas parties, cez víkendy
- priestory pre mladých, kde môžu tráviť čas aj s malými finančnými prostriedkami,
- priestory pre hlučné aktivity (teenageri v tomto veku nezriedka objavujú mesto a jeho tmavé stránky).

Protocol “We won’t keep quiet” campaign against sexual assault and harassment in private night-time leisure venues

Barcelona City Council

February 2018

Original editing team: Laura Macaya-Andrés and Anna Saliente Andrés

Kampaň Barcelona

If you need anything,
if you feel uncomfortable

No és No

NOMÉS
SÍ ÉS SÍ

NOMÉS
SÍ ÉS SÍ

La M...
Ant... cl... ta

Ajuntament de Barcelona

dospelí
(v produkčnom veku)

- študijné a pracovné povinnosti,
- pre študentov/študentky platí de facto to čo pre predošlú skupinu,
- zlom: založenie rodiny,
- tendencie strednej triedy st'ahovať sa na predmestie (vylúčenosť – *zelené vdovy*);

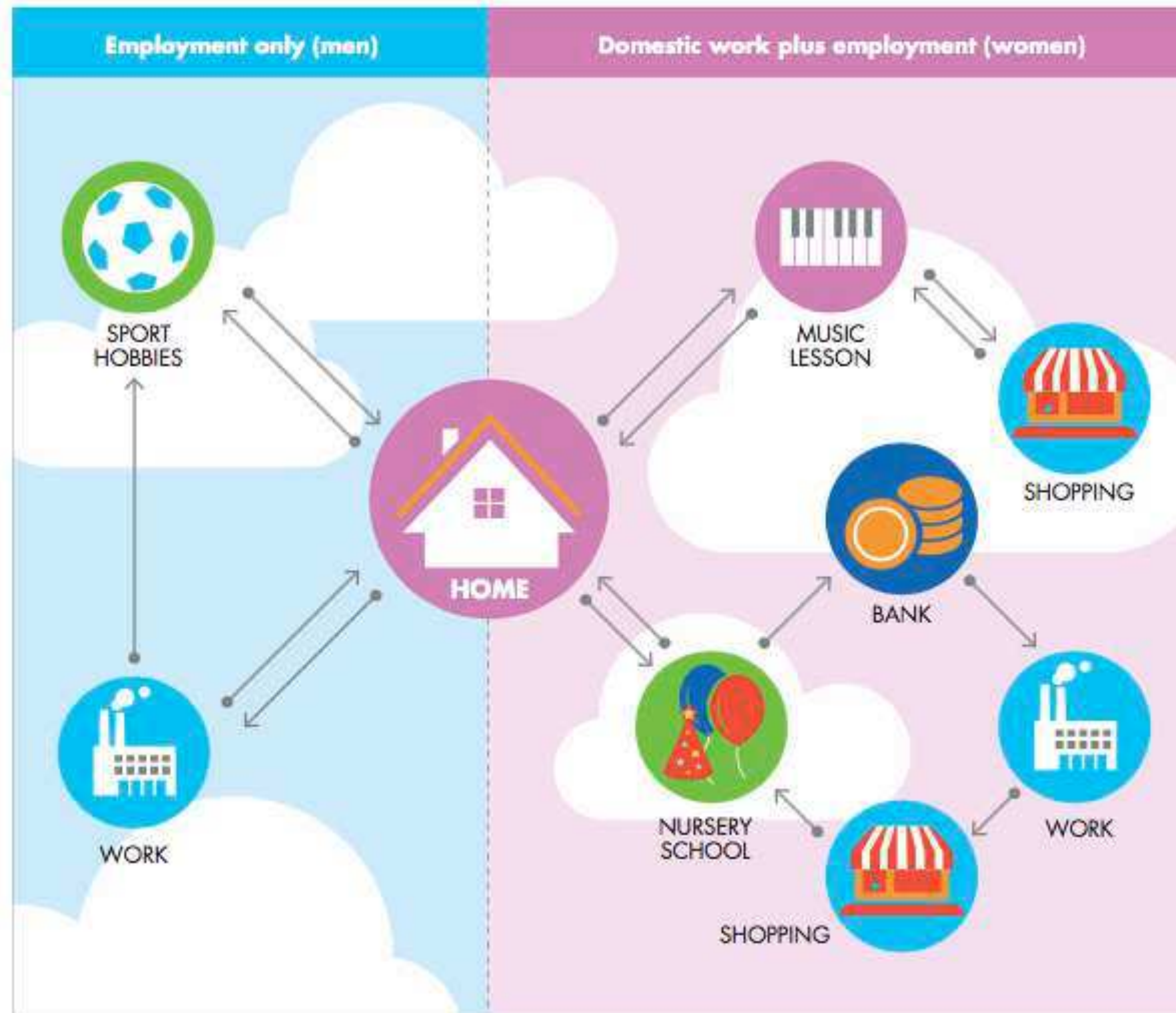

A normal day (for a woman from Western Europe)

Source: elaboration on Lehner Lierz (2003)

V dennom živote
sú to ženy, čo
znášajú väčšinu
povinností o
domácnosť a
rodinu.

V dennom živote ženy viac chodia pešo, MHD a menej jazdia v porovnaní s mužmi. Muži viac jazdia autom.

opatrenia:

- stúpa dôraz na efektívnosť a bezpečnosť MHD, chodníkov, verejných priestorov, staníc, spoje pred pracovnou dobou (spoje z okrajov mesta, predmestí),
- bezpečnosť: domáce násilie, rozvody: záchytné siete pre ženy,
- ženské bezdomovectvo (je iné ako mužské);

Rodovo ciltivé bývanie

- Frauen-Werk-Stadt I, II, III
- prototypy so špeciálnym ohľadom na potreby žien
- navrhnuté iba ženskými architektkami

Frauen-Werk-Stadt Arch. Di. Maria Kabisch

Ein Wohnblock in der Stadt Wien, der für Frauen entwickelt wurde. Er bietet eine Mischung aus Wohnraum, Arbeitsplätzen und sozialen Einrichtungen. Die Planung berücksichtigt die Bedürfnisse von Frauen, wie z.B. Sicherheit, Gemeinschaft und Flexibilität. Der Block ist als 'Frauen-Werk-Stadt' bezeichnet, was die Verbindung von Wohnen und Arbeiten betont.

ANNE KUBITZ
Architektin

Zugang zu Stiege 3
Türnummer 1-8
Hauswart Tür 8

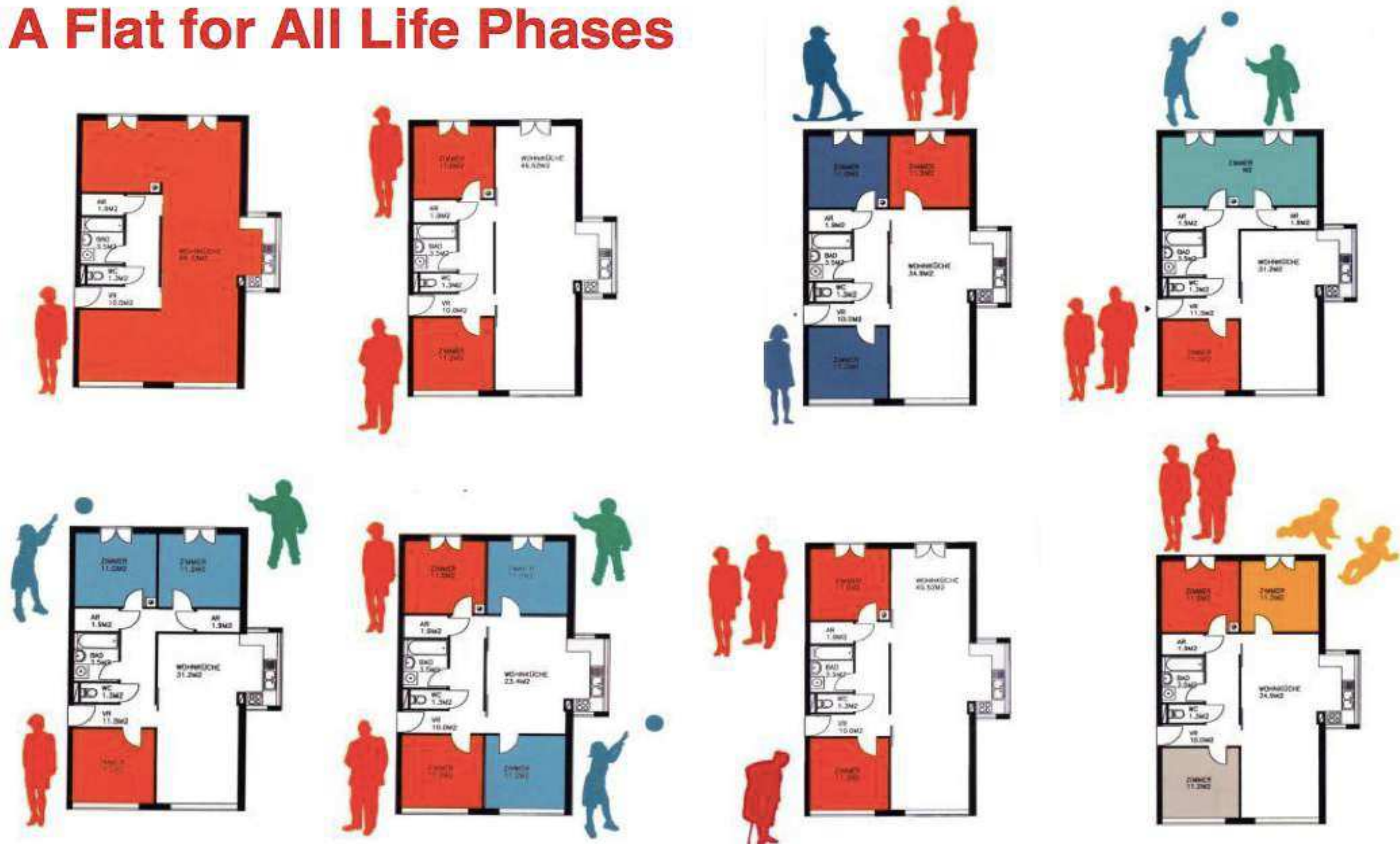

A Flat for All Life Phases

dospelí

(emptynesters, cca 50-65 rokov)

- po odchode detí *život začíná znova*,
- muži majú obyčajne väčšie prostriedky ako ženy,
- túžba plniť si ešte sny v živote pri relatívnom zdraví,
- inak ostávajú viac-menej tie isté parametre
- tendencie vracať sa do mesta, menšie byty.

mladší seniori
(65-75 rokov)

- kritérium je ekonomický status a zdravie (ženy žijú priemerne dlhšie a majú nižšie príjmy),
- ženy majú tendencie byť aktívnejšie ako muži a participovať na živote komunity viac, muži trpia viac izoláciou,
- starostlivosť o vnúčatá;

opatrenia:

- dôraz na bezpečnosť,
- dôchodcovia nie sú nočné tvory, sú aktívni hlavne ráno, nákupy, doktori,
- MHD a pešia doprava sú dôležité pre mužov aj ženy. Málo využívajú taxi (drahé),
- miesta pre dostupné spoločenské a zdravotné vyžitie;

starší seniori
(75+ rokov)

- v 75 rokoch sa obyčajne zdravie zhorší a sú odkázaní na pomoc,
- ich pohyblivosť a kvalita života sa zhoršuje.

dobrá prax
(superbloky, Barcelona)

We have to prevent a situation where the strongest take up the most space.

An aerial photograph of a city street grid. The streets are lined with multi-story buildings. A semi-transparent dark grey rectangular box is overlaid on the lower half of the image, containing white text. The text reads: "The idea of the superblocks is to reclaim the streets".

The idea of the superblocks is to reclaim the streets

The plan takes nine blocks and forms one big superblock

A modern urban walkway featuring a series of wooden planters filled with greenery. The ground is paved with a pattern of yellow and grey tiles. People are walking along the path, and a building with a large arched window is visible in the background. The scene is bright and sunny.

So instead of busy junctions, you have parks and picnic benches and play areas.

Sociálna mobilita, mesto a rodová citlivosť

- deti z horších susedstiev a jednočlenných rodín (hlavne matky) mali vyššiu tendenciu nedokončovať školy a horšie sa uplatňovať v živote,
- ak sa deti presťahovali do lepšieho susedstva dostatočne skoro, ich šance na uplatnenie v živote sa zlepšili,
- presun v neskoršom veku nespôsobil rozdiel;

Lepšie, bezpečnejšie a sociálnejšie mestá nielenže výrazne znižujú náklady na bezpečnosť a post-opatrenia s kriminalitou ale aj prispievajú k spoločenskému, ekonomickému rozvoju (ľudia sa menej segregujú, opúšťajú mesto, menej sa zapájajú do neformálnych sietí – kriminalita, drogy, prostitúcia, atď').